

**VZGOJNO-
IZOBRAŽEVALNI
PROGRAM
WALDORFSKE OSNOVNE ŠOLE**

KAZALO

1. SPLOŠNI DEL	2
1.1. IME VZGOJNO IZOBRAŽEVALNEGA PROGRAMA:	2
1.2. CILJI VZGOJNO IZOBRAŽEVALNEGA PROGRAMA	2
1.3. TRAJANJE IZOBRAŽEVANJA	4
1.4. OBVEZNI NAČINI PREVERJANJA IN OCENJEVANJA ZNANJA	4
1.5. POGOJI ZA VKLJUČITEV	5
1.6. POGOJI ZA NAPREDOVANJE IN DOKONČANJE IZOBRAŽEVANJA.....	7
1.7. PREHODNOST V ČASU ŠOLANJA	7
2. POSEBNI DEL	7
2.1. PREDMETNIK – OBVEZNI DEL	8
2.2. RAZŠIRJENI DEL PREDMETNIKA	12
3. IZOBRAZBA UČITELJEV	13
4. PRILOGA: SODELUJOČI PRI IZDELAVI PROGRAMA WALDORFSKE OSNOVNE ŠOLE	14

1. SPLOŠNI DEL

1.1. IME VZGOJNO IZOBRAŽEVALNEGA PROGRAMA:

Waldorfska osnovna šola – osnovnošolski program po načelih waldorfske pedagogike

1.2. CILJI VZGOJNO IZOBRAŽEVALNEGA PROGRAMA

Splošni cilji osnovne šole so opredeljeni v 2. členu Zakona o osnovni šoli, nadgrajeni so v duhu waldorfske pedagogike in so:

- zagotavljanje splošne izobrazbe,
- vzpodbujanje skladnega razvoja posameznika na telesni, duševni in duhovni ravni,
- vzpodbujanje razvoja k socialni zrelosti posameznika,
- razvijanje pismenosti ter sposobnosti za razumevanje, sporočanje in izražanje v slovenskem jeziku oziroma v maternem jeziku,
- vzpodbujanje zavesti o integriteti posameznika,
- razvijanje zavesti o državni pripadnosti in narodni identiteti in vedenja o zgodovini Slovenije, njenih državnih simbolih in njeni kulturi,
- vzgajanje za obče kulturne in civilizacijske vrednote, ki izvirajo tako iz evropske tradicije kot iz zakladnice svetovne kulturne in duhovne dediščine,
- vzgajanje za medsebojno strpnost, spoštovanje drugačnosti in sodelovanje z drugimi, spoštovanje človekovih pravic in temeljnih svoboščin in s tem razvijanje sposobnosti za življenje v socialno usmerjeni demokratični družbi,
- doseganje mednarodno primerljivih standardov znanj za življenje in nadaljevanje šolanja,

- pridobivanje splošnih in uporabnih znanj, ki omogočajo samostojno, učinkovito sožitje z družbenim in naravnim okoljem,
- starosti primerno razvijanje kritične moči razsojanja in čustvene inteligence,
- razvijanje in ohranjanje lastne kulturne tradicije in spoštovanje kulturnih tradicij drugih narodov in narodnosti,
- seznanjanje z drugimi kulturami, učenje tujih jezikov in vzpostavljanje živega stika s predstavniki drugih držav,
- omogočanje skladnega osebnostnega razvoja, ki bo ustrezalo otrokovim sposobnostim in otroku lastnim zakonitostim razvoja,
- razvijanje nadarjenosti in usposabljanje za doživljanje umetniških del in za umetniško izražanje,
- vzpodbujanje lastne ustvarjalnosti in inovativnosti,
- oblikovanje in vzpodbujanje zdravega načina življenja ter aktivnega, odgovornega odnosa do sebe, soljudi, narave in prostora,
- seznanjanje s temelji pravne države.

Posebni učno – vzgojni cilji so:

- prepoznavanje otrokovih ustvarjalnih sposobnosti in talentov ter spodbujanje njihovega celostnega razvoja,
- prepoznavanje in odpravljanje otrokovih razvojnih šibkosti,
- vzpodbujanje in učenje zdravih oblik komuniciranja ter obvladovanje tehnik komuniciranja v konfliktnih situacijah (komunikacijski trening in druge socialne veščine),
- seznanitev s pomenom in vplivom medijev (radio, TV, časopis, internet,...),
- razvijanje celostne ekologije skozi sožitje človeka in narave (npr. voda, hrana, odnosi do narave, način razmišljanja,...) ,
- razvijanje ročnih spretnosti v luči uravnoveženega razvoja (roke, srce, glava),
- razvijanje celostne zavesti o gibanju v času in prostoru (evritmija, igre,...),

- razvijanje zdravorazumskega mišljenja,
- razvijanje sposobnosti za soočanje in reševanje problemov ter seznanjanje z oblikami pomoči, ki obstajajo v družbi,
- spodbujanje in razvijanje zaupanja v lastne sposobnosti.

1.3. TRAJANJE IZOBRAŽEVANJA

Waldorfska osnovna šola je osnovnošolski vzgojno izobraževalni program, ki traja devet let.

Šolsko leto se prične 1. septembra in konča 31. avgusta, pouk poteka praviloma 5 dni v tednu, od ponedeljka do petka, 38 tednov v šolskem letu, izjeme so lahko določene v letnem delovnem načrtu zavoda.

Počitnice in delitev šolskega leta na manjše enote, npr. na trimestre so praviloma usklajene z javnimi šolami v Sloveniji, razen če ni v letnem delovnem načrtu drugače določeno.

1.4. OBVEZNI NAČINI PREVERJANJA IN OCENJEVANJA ZNANJA

Preverjanje znanja omogoča dobiti vpogled v trenutno učno situacijo posameznika in razreda kot celote ter ni namenjeno ocenjevanju, ampak je le informacija za učitelja in učence. Ocenjevanje znanja je proces, ki sledi preverjanju in utrjevanju znanja.

Ocenjevanje v waldorfski osnovni šoli je vsa leta opisno. S takim pristopom učitelj oriše (karakterizira) učenčeve kognitivne, čustvene, socialne in motorične dosežke z vidika doseganja zastavljenih ciljev in standardov znanj ter v luči njegovega individualnega razvoja. Opisna ocena ni omejena zgolj na posameznikovo doseganje standardov znanj, ampak zajema doseganje ciljev celotnega programa waldorfske šole. Poleg dosežkov vsebuje tudi individualne okoliščine, v katerih je nastal nek izdelek, ali je bilo pokazano določeno znanje. Ocena naj vsebuje hkrati povzetek sedanjega stanja kot tudi predloge za nadaljnje delo,

nakaže naj tudi vizijo prihodnjega razvoja. Ocenjuje se z jasnimi, strnjenimi, nedvoumnimi izrazi, ki dovolj natančno opišejo individualno situacijo učenke oz. učenca.

Ocenjevanje lahko poteka individualno ali skupinsko, neposredno s spraševanjem ter pisnimi preizkusi znanja ali posredno, ko usvojeno veščino ocenimo preko izdelkov, kot so učenčevi pisni izdelki, likovni, tehnični in drugi izdelki, sodelovanje pri pouku, odnos do dela ter nastopi v gledaliških predstavah, nastopi na šolskih praznikih, sodelovanje v šolah v naravi ter dosežki pri različnih projektih v okviru enega ali več predmetov.

Vsako šolsko leto, ob zaključku pouka, šola izda opisno spričevalo, ki vsebuje opisne ocene za vse predmete. Iz končne opisne ocene posameznega predmeta mora biti jasno razvidno, ali je ocena pozitivna ali negativna in pri pozitivni oceni mora biti iz celotnega opisa razvidno, ali gre za odlično, prav dobro, dobro ali zadostno pozitivno oceno. Opisne ocene v drugem in tretjem triletju so prevedljive v številčne pri vseh predmetih, pri katerih javne šole uporabljajo številčno ocenjevanje.

Številčno ocenjevanje se uporablja predvsem za potrebe morebitnega prehoda učenk in učencev na druge šole, praviloma le od 4. razreda naprej. V devetem razredu dobijo vsi učenci, ki nadaljujejo šolanje drugje, poleg opisnega tudi spričevalo s številčnimi ocenami in splošnim uspehom.

Ob zaključku osnovnega šolanja bodo učenci v skladu s 64. členom Zakona o osnovni šoli opravljali nacionalni preizkus znanja.

1.5. POGOJI ZA VKLJUČITEV

V waldorfsko osnovno šolo lahko vpišejo svoje otroke vsi zainteresirani starši ne glede na narodnostno in etnično pripadnost, spol, jezik, versko pripadnost, standard ali socialni status staršev. Šola nima šolskega okoliša, kar pomeni, da kraj bivanja pri vpisovanju ni pomemben.

V 1. razred osnovne šole se vpišejo otroci v skladu z določili 45. in 46. člena Zakona o osnovni šoli (Ur. l. RS št. 12/96, 33/97 in 59/01), ki določajo pogoje za vpis, ugotavljanje pripravljenosti otroka za vstop v šolo ter odložitve šolanja.*

Vsi starši, ki se zanimajo za vpis svojih otrok v waldorfsko osnovno šolo, bodo na informativnih srečanjih in s pisnimi materiali seznanjeni z osnovnimi značilnostmi waldorfske pedagogike, načinom dela šole in njenimi pravilniki, z dosedanjimi izkušnjami ter z medsebojnimi obveznostmi: šole do njih in njih do šole.

Ko se starši odločijo za vpis, se opravi z njimi vse potrebne razgovore in se jih seznanijo s celotnim programom in načinom izobraževanja, organizacijo in pravnim področjem ter akti waldorfske šole. Sprejem je odvisen tudi od tega, ali obstajajo osnovni pogoji, ki omogočajo plodno sodelovanje na področju vzgoje in izobraževanja med šolo in starši:

- sprejemanje osnovnih načel waldorfske pedagogike,
- sprejemanje vzgojno izobraževalnega programa in pravil waldorfske šole,
- pripravljenost staršev na sodelovanje z učitelji šole v vseh vprašanjih, ki se tičejo njihovega otroka, ob upoštevanju pedagoških kompetenc učitelja.

Ob vpisu starši in šola podpišejo dogovor o medsebojnih obveznostih in sodelovanju.

* V 1. razred vpisujejo starši otroke, ki bodo v koledarskem letu, v katerem bodo začeli obiskovati osnovno šolo, dopolnili 6 let. Otroku se lahko na predlog staršev, zdravstvene službe ali komisije za usmerjanje vpis odloži za eno leto, če se ugotovi, da otrok ni pripravljen na vstop v šolo (Uradni list RS št. 12/96, 33/97, Zakon o osnovni šoli – ZOsn, 45. in 46. člen).

Ob določenih pogojih je v vse razrede možen tudi prepis iz drugih osnovnih šol. Učenec(ka) je praviloma vključen v razred, ki ustreza njegovi kronološki starosti. Sprejem v določen razred je odvisen od situacije v razredu, v katerega se želi posameznik vpisati, ter njegovih – njenih individualnih potreb in zmožnosti. Za predmetna področja, ki so posebnost waldorfske osnovne šole, se učencu(ki) v dogovoru s starši s strani šole zagotovi dodatna pomoč.

1.6. POGOJI ZA NAPREDOVANJE IN DOKONČANJE IZOBRAŽEVANJA

Po zaključku enega razreda praviloma vsi učenci in učenke napredujejo v višji razred. Izjeme so ob izrazitem odstopanju pri dosežkih ali v razvoju možne na podlagi odločitve pedagoške konference in dogovora s starši.

Predmetnik in učni načrt waldorfske osnovne šole zagotavljata, da lahko učenke in učenci s končano waldorfsko osnovno šolo pridobijo vsaj tak izobrazbeni standard kot tisti, ki obiskujejo javne osnovne šole. Učenka ali učenec konča vzgojno izobraževalni program, ko uspešno zaključi 9. razred, kar pomeni, da ima pozitivne ocene iz vseh predmetov in uspešno opravi z zakonom predpisano zaključno preverjanje znanja. (glej 72. člen Zakona o osn. šoli)

1.7. PREHODNOST V ČASU ŠOLANJA

Ker waldorfska pedagogika dosega določene izobrazbene standarde prej in določene kasneje kot v javnih šolah, waldorfski program zagotavlja, da so ob koncu vsakega triletja doseženi vse minimalni standardi znanj, ki so potrebni za nemoten prehod na javno osnovno šolo. Če starši prepisujejo otroka iz waldorfske na javno osnovno šolo, je priporočljivo, da to storijo ali po 3. ali po 6. razredu waldorfske osnovne šole.

2. POSEBNI DEL

2.1.PREDMETNIK – OBVEZNI DEL

Tedensko število ur na predmet	1.r	2.r	3.r	4.r	5.r	6.r	7.r	8.r	9.r
Predvideno št. tednov v šol. letu	35	35	35	35	35	35	35	35	32
slovenščina *	5,6	5,6	5,6	4,65	4,25	4,25	3,75	3,75	3,75
matematika *	3,7	3,7	3,7	3,65	3,75	3,75	3,75	3,75	3,75
spoznavanje okolja *	2,4	2,4	2,4						
geografija *				0,9	1,2	1,2	1	1	1,1
zgodovina *				0,9	1,8	1,5	1,75	1,75	1,75
biologija *				1,2	1,5	1,5	1,45	1,4	1,4
fizika *						0,9	1	1,5	1,5
kemija *							1	1	1,9
angleščina	1,5	1,5	1,5	3	3	3	2	2	2
nemščina	1,5	1,5	1,5	3	2	2	2	2	2
evritmija	1	1	1	1	1	1	2	2	2

Tedensko število ur na predmet	1.r	2.r	3.r	4.r	5.r	6.r	7.r	8.r	9.r
športna vzgoja	2	2	2	2	2	2	2	2	2
glasbena vzgoja	1	1	1	1,5	1	1	1	1	2
likovna vzgoja	1	1	1	1	1	1	1	1	1
ročna dela	2	2	2	2	2	1	2	2	2
lesorestvo					1	1	1	1	
religija in etika							1	1	1
razredna ura							0,5	0,5	0,5
nerazporejene ure	0,3	0,3	0,3	1,2	0,5	0,9	1,8	1,35	0,35
SKUPNO TEDENSKO ŠTEVILO UR	22	22	22	26	26	26	30	30	30

Tedensko število ur na predmet	1.r	2.r	3.r	4.r	5.r	6.r	7.r	8.r	9.r
---------------------------------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------	------------

Razpored treh tednov dejavnosti po tematskih sklopih in s primerom dodeljenih dni. Delitev je okvirna in je vsako leto določena z letnim delovnim načrtom.	1.r	2.r	3.r	4.r	5.r	6.r	7.r	8.r	9.r
Športni dnevi	2 drsanje, 2 pohod, 1 sankanje	2 drsanje, 2 pohod 1 sankanje	2 drsanje, 2 pohod 1 sankanje	2 drsanje, 2 pohod 1 sankanje/tek na smučeh	2 drsanje, 2 pohod 1 zimski športni dan	2 drsanje, 2 pohod 1 zimski športni dan	2 drsanje, 2 pohod 1 zimski športni dan	2 drsanje, 2 pohod 1 zimski športni dan	2 drsanje, 2 pohod 1 zimski športni dan
Šole v naravi			3 obiski – poklici in kmetije	5 tek na smučeh	5 pohod Slavnik morje	3 tabor v Ogleju	5 alpsko smučanje	3 turna smuka	5 jadranje
Naravoslovno – tehnični dnevi	4 Mihaelovo in drugi dnevi	4 Mihaelovo in dr. dnevi	3 obiski – poklici in kmetije	3 veslanje na Kolpi	4 olimpijada	5 Pohorje in geološka transverz.	3 kolesarjenje	5 veslanje po Ljubljani	3 naravoslovni dnevi
Kulturni dnevi	6 Martinovo, pust in drugi	6 Martinovo, pust in drugi	4 Mihaelovo, Martinovo, pust in drugi	3 Martinovo, pust in drugi k. dnevi	3 Martinovo, pust in drugi k. dnevi	3 Martinovo, pust in drugi k. dnevi	2	2 obisk koncerta.	2 obisk koncerta.

KOMENTAR K OBVEZNEMU DELU PREDMETNIKA

Predmeti, ki so v tabeli označeni z zvezdico, se poučujejo v učnih obdobjih – epohah. To pomeni, da se 3 do 5 tednov zapored na urniku pojavlja v glavni uri isti predmet (matematika, nato slovenščina itd). Poleg glavnih ur so tem predmetom namenjene še dodatne ure za redno tedensko utrjevanje. Pri izračunu obremenitve za te predmete se uporablja izračunano povprečno število ur preko celega leta.

O nerazporejenih urah odloča vsako šolsko leto Svet zavoda v okviru letnega delovnega načrta in jih praviloma razporedi med predmete obveznega dela predmetnika glede na specifične potrebe posameznega razreda.

TRIJE TEDNI DEJAVNOSTI Šola tri tedne dejavnosti razporedi z letnim delovnim načrtom, praviloma med športne, naravoslovno – tehnične in kulturne dneve. Praviloma so omenjeni trije sklopi, razporejeni v približno enakem razmerju. Predhodna tabela kaže eno od možnosti.

2.2 RAZŠIRJENI DEL PREDMETNIKA

Ta del je za učenke in učence neobvezen, a ga šola izvaja oziroma ga ponudi kot možnost.

Število ur na teden	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
dopolnilni pouk	1	1	1	1	1	1	1	1	1
dodatni pouk	1	1	1	1	1	1	1	1	1
indiv. pomoč	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
slovenščina							1	1	1
matematika							1	1	1
angleščina oz. 1.tuj jezik							1	1	1
nemščina oz. 2. tuj jezik							1	1	1
INTERESNE DEJAVNOSTI	2	2	2	2	2	2	2	2	2
skupaj ur v razširjenem delu	4,5	4,5	4,5	4,5	4,5	4,5	8,5	8,5	8,5

JUTRANJE VARSTVO IN PODALJŠANO BIVANJE

Pred pričetkom pouka šola, glede na potrebe, organizira jutranje varstvo. Čas trajanja varstva se določi za vsako šolsko leto v okviru letnega delovnega načrta.

Podaljšano bivanje se prične po končanem pouku, ko učenci in učenke odidejo v spremstvu učitelja na kosilo. Po kosilu poteka usmerjeni in neusmerjeni prosti čas oz. druge dejavnosti, za katere se, v skladu z letnim delovnim načrtom, kjer je opredeljen podrobni načrt dela, in trenutnimi potrebami dogovorita učitelj podaljšanega bivanja in razrednik.

V začetku podaljšanega bivanja je za vsak razred praviloma določen en učitelj, izjemoma dva, kasneje pa se skupine združujejo glede na število otrok.

3. IZOBRAZBA UČITELJEV

Waldorfske šole so šole, ki izobražujejo po posebnih pedagoških načelih (3. odst. 17. člena ZOFVI), zato v skladu z drugim odstavkom 104. člena Zakona o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja ne veljajo pogoji, predpisani za strokovne delavce javnih vrtcev in šol.

Strokovni delavci v waldorfski šoli morajo imeti praviloma končano visoko izobrazbo ter imeti pridobljena dodatna strokovna znanja za poučevanje po načelih waldorfske pedagogike in za poučevanje posameznega predmeta. V izjemnih primerih lahko poučuje določen predmet učitelj, ki ne izpolnjuje vseh pogojev. V teh izjemnih primerih je ključna odločitev direktorja.

Za predmete, ki se poučujejo v glavni uri (matematiko, slovenščino, zgodovino, geografijo, fiziko, kemijo, biologijo), je ves čas priporočljivo, v zadnjem triletju pa obvezno, sodelovanje razrednika oz. učitelja, ki poučuje enega od naštetih predmetov, s strokovnjakom s tega področja, če seveda že nosilec predmeta ni sam strokovnjak za to področje.

4.PRILOGA: SODELUJOČI PRI IZDELAVI PROGRAMA WALDORFSKE OSNOVNE ŠOLE

Predmet	Avtorji	Sodelavanje/ Pregledovanje	Lektoriranje	Oblikovanje
Splošni in posebni del u.n.	Mohor Demšar, Iča Marušič Fištravec	Iztok Kordiš, Branka Strmole Ukmar, Vera Grobelšek, Nadja Lazar	Betka Jamnik	Nadja Lazar
Slovenščina	Francka Imeri, Vera Grobelšek	Vlasta Veselko, Polona Legvart, Marica Bratina	Betka Jamnik	Nadja Lazar
Matematika	Miljenka Moharič, Nadja Lazar	Alenka Klokočovnik, Mohor Demšar, Anica Lonec	Beba Splichal	Nadja Lazar
Spoznavanje okolja	Francka Imeri, Matej Razinger	Mohor Demšar	Beba Splichal	Nadja Lazar
Geografija	Francka Imeri	Nada Antauer	Beba Splichal	Nadja Lazar
Zgodovina	Branka Strmole Ukmar, Jožica Trpin	Mohor Demšar, Breda Pavlovič	Beba Splichal	Nadja Lazar

Predmet	Avtorji	Sodelavanje/ Pregledovanje	Lektoriranje	Oblikovanje
Biologija	Adrijana Florjanc	Petra Munda, Nada Antauer, Tjaša Kovše	Beba Splichal	Nadja Lazar
Fizika	Miljenka Moharič	Dr. Darja Žunič Lojen, Suzana Tomšič, Brane Petek, Mohor Demšar	Beba Splichal	Nadja Lazar
Kemija	Anita Kragl	Petra Munda	Betka Jamnik	Nadja Lazar
Angleščina	Maja Maletin Kolarič, Lidija Perko Habinc, Jasna Sukič	Barbara Galle	Betka Jamnik	Nadja Lazar
Nemščina	Melita Valič, Bernarda Šmit, Ema Šertel, Petra Munda	Staša Petrovič, Petra Dovč,	Betka Jamnik	Nadja Lazar
Evritmija	Darja Zagorc		Betka Jamnik	Nadja Lazar

Predmet	Avtorji	Sodelavanje/ Pregledovanje	Lektoriranje	Oblikovanje
Športna vzgoja	Iztok Kordiš, Vera Grobelšek, Dr. Marjeta Kovač, Dr. Doljana Novak	Dr. Franc Cankar	Mia Južina	Nadja Lazar
Glasbena vzgoja	Boštjan Štrajhar, Marina Čado	Mohor Demšar	Mia Južina	Nadja Lazar
Likovna vzgoja	Mojca Koncija	Dr. Tonka Tacol – svetovalka, Nada Antauer	Katja Klopčič	Nadja Lazar
Ročna dela	Marja Čepin, Nadja Lazar, Maja Maletin Kolarič		Katja Klopčič	Nadja Lazar
Lesorestvo	Mohor Demšar	Brane Petek	Betka Jamnik	Nadja Lazar
Religija in etika	Mohor Demšar, Maja Maletin Kolarič	Breda Pavlovič	Beba Splichal	Nadja Lazar

Vzgojno izobraževalni program waldorfske osnovne šole je nastal predvsem kot plod medsebojnega sodelovanja Waldorfske šole Ljubljana in mariborskega zavoda Waldorf ter povezav s pristojnimi institucijami v Sloveniji in Evropi: npr. European Council of Steiner Waldorf Education, Zavod za šolstvo RS, Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport RS, Strokovni svet RS za splošno izobraževanje ter obe komisiji: za osnovne in za zasebne šole.

Hvala vsem, ki podpirajo obstoj waldorfske pedagogike v Sloveniji, ter seveda vsem, ki so kakorkoli podprli proces nastajanja pričujočega programa.

Poudarimo, da je to osnova, ki se bo še razvijala, dopolnjevala. Kakor je živ vsak učni proces, tako je živ tudi posamezen učni načrt. Kar je živo, želi rasti, se želi razvijati.

Na zgornjem seznamu morda kdo od sodelujočih manjka. Morda zato, ker ni želel, da je napisan, morda smo pozabili nanj ali nanjo. Za morebitne netočnosti in pomanjkljivosti nam oprostite, prosimo za vaše razumevanje – hvala.

Kdor želi več informacij o waldorfski pedagogiki in Waldorfski šoli Ljubljana, naj obišče spletno stran www.o-waldorf.lj.edus.si ali pokliče 01 / 56 55 910.

Mohor Demšar,
Vodja projekta osnovnošolski učni načrti
na Waldorfski šoli Ljubljana